

A Fővárosi Ítéltábla a dr. Dömös Erzsébet ügyvéd által képviselt I. - IV. rendű felpereseknek, a dr. Szentkirályi József ügyvéd által képviselt alperes ellen, kártérítés megfizetése iránt indított perében, a Fővárosi Bíróság 2011. december 8. napján meghozott, 5.P.20.819/2010/27. számú ítélete ellen, az I. és III. rendű felperesek részéről 28. sorszám alatt, előterjesztett fellebbezés folytán, meghozta a következő

í t é l e t e t :

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletének nem fellebbezett részét nem érinti, fellebbezett rendelkezését megváltoztatja, és az I. rendű felperesnek járó nem vagyoni kártérítés összegét 10.000.000 (tízmillió) forintra és ezen összeg után 2008. május 8. napjától a kifizetés napjáig a késedelemmel érintett naptári félét megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatra felemeli.

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg a III. rendű felperesnek 1.500.000 (egymillió-ötszázezer) forintot, valamint 2008. május 8-tól a kifizetés napjáig a késedelemmel érintett naptári félét megelőző utolsó napon érvényes jegybanki alapkamattal megegyező mértékű késedelmi kamatot

Kötelezi az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. rendű felperesnek 158.750 (százötvennyolcezer-hétszázötven) forint másodfokú perköltséget és a III. rendű felperesnek 142.875 (száznegyvenkétezer-nyolcszázhetvenöt) forint együttes első- és másodfokú perköltséget.

A le nem rótt fellebbezési illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

A II. rendű felperes az I. rendű felperes házastársa, a III. és a IV. rendű felperesek az I. rendű felperes gyermekei. Az I. rendű felperes 2008. május 8-án tehergépjármű

utasaként közlekedési balesetet szenvedett. A tehergépjármű üzemben tartója a baleset időpontjában nem rendelkezett kötelező gépjármű felelősségbiztosítási szerződéssel. Az I. rendű felperes a balesetben az ágyéki II. csigolyatest összenyomatásos törését, gerincvelő sérülést, az ágyéki I-III. csigolya harántnyúlványainak törését és tüdőzúzódást szenvedett el. A gerincvelő sérülésének következményeként mindkét lába lebénult, székletét és vizeletét nem képes visszatartani. Az I. rendű felperes légzése a kórházi kezelése során többször leállt, emiatt több alkalommal újra kellett éleszteni. Az egyik újraélesztés után kómába esett. Az újraélesztések és a kóma következményeként károsodott az I. rendű felperes rövidtávú memóriája, emlékezete kihagy, emiatt folyamatos irányítást és neuropszichológiai foglalkozást igényelt. Az I. rendű felperes a baleseti sérüléseiből eredő állapota miatt a munkaképességét teljes mértékben elvesztette, csak tolókocsival képes mozogni, önmaga ellátására és önálló életvitelre nem képes, felügyeletre, gondozásra és a szokásos mindennapi tevékenységek elvégzéséhez is segítségre szorul. A baleset miatt pszichés károsodást is szenvedett, ami neurotikus magatartásban, feszült lelki működésben, érzelmi és indulati labilitásban, közérzetzavarban, nyomott hangulatban, szorongásban, elégtelenség érzésben és ideggyengeségben nyilvánul meg. Az I. rendű felperes felügyeletét és gondozását a II. rendű felperes látja el. A III. rendű felperesnek az édesapját ért baleset, az I. rendű felperes kezelésének személyes tapasztalatai, valamint az I. rendű felperes balesetből eredő állapota tartós pszichés egészségromlást okoztak. Az alperes az I. rendű felperesnek megfizetett 10.000.000 forint nem vagyoni kártérítést, továbbá 2008. május 8-tól különböző jogcímenek havonta 137.575 forint járadékot folyósít. Az alperes a II. rendű felperesnek 3.000.000 forint, a III. és a IV. rendű felpereseknek személyenként 1.500.000 forint nem vagyoni kártérítést teljesített.

A felperesek a baleset miatt keletkezett káraik megtérítése iránt terjesztettek elő keresetet. Az I. rendű felperes követelése további 10.000.000 forint nem vagyoni kártérítésre, valamint a járadék felemelésére terjedt ki. A háztartási kisegítő címen folyósított összeget havonta 50.000 forintra, a mosási többletköltséget havonta 6.000 forintra, a mezőgazdasági kisegítő költségét havonta 17.000 forintra kérte felemelni. A II., a III. és a IV. rendű felperesek személyenként további 1.500.000 forint nem vagyoni kártérítés megfizetésére kérték kötelezni az alperest. A felperesek igényt tartottak a kártérítés után törvényes mértékű késedelmi kamat, továbbá a perrel felmerült költségeik megfizetésére is. A felperesek a nem vagyoni kártérítés iránti követelésüket az életminőségük balesetre visszavezethető jelentős megromlására, mindennapi életvitelük elnehezülésére és egészségromlásukra alapították.

Az alperes ellenkérelme a kereset elutasítására és a felperesek perköltségben marasztalására irányult. Hivatkozott arra, hogy a már teljesített összegekkel teljes mértékben megtérítette a felperesek baleset miatt keletkezett kárait.

Az elsőfokú bíróság az ítéletével kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. rendű felperesnek 5.000.000 forint nem vagyoni kártérítést és ennek 2008.

május 8. napjától számított törvényes kamatát, 902.000 forint lejárt járadékot és ennek 2009. július 1. napjától számított kamatát, továbbá 2012. január 1. napjától háztartási kisegítő címén havonta 35.000 forint, mezőgazdasági kisegítő címén 17.000 forint járadékot, a II. rendű felperesnek 1.500.000 forint nem vagyoni kártérítést és ennek 2008. május 8. napjától számított kamatát. Kötelezte az alperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az I. és a II. rendű felpereseknek egyetemlegesen 350.000 forint + ÁFA perköltséget. Ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Kimondta, hogy a le nem rótt 900.000 forint kereseti illeték és az állam által előlegezett 215.950 forint költség az állam terhén marad. Ítéletének indokolása szerint az alperes a Ptk. 345. § (1) bekezdése, a Ptk. 339. § (1) bekezdése és a 190/2004. (VI. 08.) Korm. rendelet alapján köteles megtéríteni a felperesek kárait. Az I. rendű felperes nem vagyoni káraként értékelte a munkaképtelenségét, önmaga ellátására, önálló életvitelre képtelen állapotát, pszichés egészségromlását, elmeműködésének korlátozottságát. A III. rendű felperes tekintetében nem vagyoni kárként vette figyelembe személyiségének a hátrányos megváltozását és tartós pszichés állapotromlását. A nem vagyoni kár mértékének a megállapítása során a mérlegelés körébe vonta azt, hogy az I. rendű felperes fiatalon, 30 évesen szenvedte el a balesetet, és hogy az állapota végleges. Álláspontja szerint az I. rendű felperes nem vagyoni kárainak a kiküszöböléséhez az alperes által már teljesített 10.000.000 forinton felül további 5.000.000 forint kártérítés szükséges. Úgy foglalt állást, hogy a III. rendű felperest ért nem vagyoni hátrányokat az alperes által megfizetett 1.500.000 forint megfelelően kiegyenlítette.

Az ítélet ellen, annak részbeni megváltoztatása érdekében az I. és a III. rendű felperesek terjesztettek elő fellebbezést. Fellebbezésükben az I. rendű felperest megillető nem vagyoni kártérítést 10.000.000 forintra kérték felemelni, míg a III. rendű felperes részére 1.500.000 forint nem vagyoni kártérítés és annak késedelmi kamatai megfizetésére kérték kötelezni az alperest. Sérelmezték, hogy az I. rendű felperest megillető nem vagyoni kártérítés összegének a megállapítása során az elsőfokú bíróság nem tulajdonított kellő jelentőséget az I. rendű felperes 91 % mértékű össz-szervezeti egészségromlásának, agyi fogyatékoságának, memóriazavarának, továbbá annak, hogy a kóma után a beszédképessége és kommunikációs képessége csak hosszabb kezelés után tért vissza. Hivatkozott teljes bénultságára, pszichés egészségromlásának maradandóságára. Kifogásolta, hogy az elsőfokú bíróság a neuro-pszichológiai hátrányokat nem vonta a mérlegelés körébe. A III. rendű felperes hangsúlyozta, hogy szem-és fültanúja volt, amikor az édesapja a klinikai halál állapotába került és emiatt újraélesztették. Előadta, hogy ez nagymértékben megviselte az érzelmeit és az idegrendszerét. Az átélt élmények hatására a magatartása megváltozott, tanulmányi eredményei leromlottak, visszahúzódóvá, hallgataggá vált. Rámutatott, hogy az elsőfokú bíróság ezeket a körülményeket nem értékelte, a III. rendű felperes keresetének elutasítását az ítéletében nem indokolta.

Az alperes a fellebbezési ellenkérelmében az elsőfokú bíróság ítéletének helybenhagyását indítványozta.

Az I. és a III. rendű felperesek fellebbezése kizárólag az elsőfokú ítéletnek az I. rendű felperes nem vagyoni kártérítés iránti keresetét 5.000.000 forintot meghaladóan elutasító, valamint a III. rendű felperes keresetét elutasító részét támadta. Az ítélet egyéb rendelkezései fellebbezés hiányában első fokon jogerőre emelkedtek a Pp. 228. § (4) bekezdése értelmében. Ezért a Fővárosi Ítéltábla kizárólag az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezéssel támadott rendelkezéseit vizsgálta felül.

Az I. és a III. rendű felperesek fellebbezése megalapozott.

Az elsőfokú bíróság a tényállást az I. és a III. rendű felperesek nem vagyoni kártérítés iránti keresete tekintetében helyesen állapította meg, a tényállásból levont jogi következtetéseivel és az arra alapított érdemi döntésével azonban az ítéltábla nem értett egyet maradéktalanul.

A Pp. 206. § (3) bekezdése szerint a bíróság a kártérítés vagy egyéb követelés összegét, ha a szakértői vélemény vagy más bizonyíték alapján meg nem állapítható, a per összes körülményeinek mérlegelésével belátása szerint határozza meg.

A nem vagyoni kártérítés összege nem határozható meg szakértői vélemény vagy más bizonyíték alapján, ezért azt a bíróságnak mérlegeléssel kell megállapítania. A mérlegelés körébe kell vonni minden olyan, a károsultat ért személyi hátrányt, aminek a viszonylagos kiegyenlítéséhez nem vagyoni kártérítés indokolt és szükséges. A nem vagyoni kártérítés összegének megállapításakor figyelemmel kell lenni a személyi hátrányok súlyosságára - arra, hogy a hátrányok a károsult életének mely részein és milyen módon fejtik ki a kedvezőtlen hatásukat -, valamint arra, hogy a hátrányok milyen hosszú ideig hatnak ki kedvezőtlenül a károsult életvitelére.

Az elsőfokú bíróság helyesen jutott arra a következtetésre, hogy az I. rendű felperes tekintetében nem vagyoni kártérítés iránti követelést megalapozó hátrányként kell értékelni a munkaképesség elvesztését, önmaga ellátására, önálló életvitelre képtelen állapotot, a pszichés egészségromlását, valamint az elmeműködés korlátozottságát. A mérlegelés körébe kell vonni azonban az I. rendű alperes fizikai és szellemi állapotromlása mellett azt is, hogy az I. rendű felperes a baleset miatt pszichés károsodást is szenvedett, ami neurotikus magatartásban, feszült lelki működésben, érzelmi és indulati labilitásban, közérzetzavarban, nyomott hangulatban, szorongásban, elégtelenség érzésben és ideggyengeségben nyilvánul meg. Ez a pszichés egészségromlás szintén olyan hátrány, aminek a kiküszöböléséhez nem vagyoni kártérítés indokolt és szükséges.

A nem vagyoni kártérítés összegének a megállapítása során nem elegendő a károsult fizikai, szellemi és pszichés állapotának az értékelése, hanem a mérlegelés

körébe kell vonni a károsult állapotának következményeit is. Ezt az elsőfokú bíróság elmulasztotta.

Az, hogy az I. rendű felperes teljes mértékben elvesztette a munkaképességét azzal a következménnyel jár, hogy az I. rendű felperes nem tudja ellátni a családjában a baleset előtt betöltött családfenntartói szerepét - nem tud jövedelemszerző tevékenységet folytatni, nem tud hozzájárulni a család szükségleteinek anyagi fedezéséhez. Az ítéletábra álláspontja szerint különösen jelentős súllyal kell értékelni azt a körülményt, hogy az I. rendű felperest a baleseti sérülésekből eredő mozgáskorlátozottsága és szellemi károsodása nagymértékben kiszolgáltatottá teszi, és még a legalapvetőbb mindennapi tevékenységek elvégzéséhez is mások segítségére szorul. Az I. rendű felperes vonatkozásában nem vagyoni kárként merül fel az is, hogy állapota miatt csak korlátozott mértékben tud részt venni gyermekeinek a nevelésében, a gyermekek felügyeletében, mindennapjaik alakításában, tanácsokkal való ellátásukban, élményeik feldolgozásában, segítségükben. Nem vagyoni kárként kell figyelembe venni azt is, hogy az I. rendű felperes az állapota miatt kénytelen volt felhagyni az önálló mozgást igénylő szabadidős tevékenységekkel, és kénytelen nélkülözni a családtagjaival - elsősorban a gyermekeivel - közös önálló mozgást igénylő tevékenységeket is. Az I. rendű felperest a szellemei károsodása - a memóriazavarok és a koncentrációs képesség csökkenése - korlátozza a mozgást nem igénylő szabadidős tevékenységekben is. Az I. rendű felperes számára nem vagyoni kártérítést megalapozó hátránnyal jelentkezik az is, hogy az I. rendű felperes utazási lehetőségei is jelentősen korlátozottak, emiatt a családdal közös üdülés számottevő nehézségbe ütközik.

Az ítéletábra egyetértett az elsőfokú bíróságnak azzal az álláspontjával, hogy kiemelt jelentőséget kellett tulajdonítani annak, hogy az I. rendű felperes viszonylag fiatal életkorban szenvedte el a súlyos és maradandó hátrányokat. Az I. rendű felperest ezek a hátrányok hosszú időn át, élete végéig sújtani fogják, azok kedvezőtlen hatásait az I. rendű felperesnek élete végéig viselnie kell.

Az ítéletábra álláspontja szerint mindezeknek a körülményeknek a mérlegelése alapján a peren kívül teljesített 10.000.000 forint és az elsőfokú bíróság által megítélt 5.000.000 forint nem vagyoni kártérítés együttesen sem elegendő az I. rendű felperest ért személyi hátrányok hozzávetőleges kiegyenlítésére, hanem ahhoz 20.000.000 forint nem vagyoni kártérítés indokolt és szükséges.

A III. rendű felperes számára különösen súlyos hátrányt jelent az, hogy a baleset óta a mindennapi életvitelét döntően az édesapjának az állapota és annak következményei határozzák meg. A III. rendű felperesnek minden nap szembesülnie kell az édesapja önálló életvitelre képtelen, állandó felügyeletet, gondozást igénylő kiszolgáltatott állapotával, érzelmi, hangulati labilitásával, időnkénti dühkitöréseivel. Szembesülnie kell azzal is, hogy édesapja a memóriazavarai miatt az életét fenyegető veszélyhelyzetet idézhet elő. Nélkülöznie kell édesapja segítségét a

mindennapi élete alakításában és a tanulásban, és szembesülnie kell azzal, hogy más gyermekek mindezt megkapják a saját édesapjuktól. Nélkülözni kénytelen mindazokat az édesapjával közös szabadidős tevékenységeket, amiket a baleset előtt végeztek, de amikre a balesetből eredő állapota miatt az édesapja már nem képes. Édesapjának az állapota miatt a III. rendű felperes nélkülözni fogja azt az apai irányítást és kontrollt, amire a gyermekeknek a serdülőkorukban a személyiségfejlődésükhöz és életpályájuk megválasztásához általában szükségük van, és nagy részben nélkülözni fogja az önálló életvitele kialakításához szükséges apai segítséget is.

Mivel a II. rendű felperes idejét és erejét döntő mértékben az I. rendű felperes egész napos felügyelete, gondozása és ellátása veszi igénybe, ezért a II. rendű felperesnek kevesebb ideje és ereje marad a III. rendű felperes nevelésére, segítésére, a III. rendű felperessel közös szabadidős tevékenységekre, mint a balesetet megelőzően. A III. rendű felperes érzelmi állapotát, hangulatát és kedélyét szintén alapvetően az I. rendű felperes állapota határozza meg. Ezek a körülmények kihatnak a II. rendű és a III. rendű felperesek édesanya-gyermek kapcsolatára, és azt a III. rendű felperes számára kedvezőtlenül befolyásolják. Az édesapja állapotára visszavezethető élethelyzet súlyos érzelmi és idegi megterhelést jelent a III. rendű felperes számára.

Mindezeknek a körülményeknek a mérlegelése alapján az ítélőtábla arra az álláspontra helyezkedett, hogy az alperes által a III. rendű felperesnek teljesített 1.500.000 forint nem alkalmas a III. rendű felperes nem vagyoni kárainak a kiküszöbölésére, hanem ahhoz 3.000.000 forint nem vagyoni kártérítés szükséges és indokolt.

Mindezekre tekintettel a Fővárosi Ítélőtábla az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezett részét a Pp. 253. § (2) bekezdése alapján megváltoztatta, az I. rendű felperesnek járó nem vagyoni kártérítés összegét 10.000.000 forintra és kamataira felemelte, a III. rendű felperes részére pedig 1.500.000 forint nem vagyoni kártérítés és kamatai megfizetésére kötelezte.

Az alperest a Pp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte perköltség megfizetésére, míg a le nem rótt fellebbezési eljárási illeték viseléséről az 1990. évi XCIII. törvény 74. § (3) bekezdése, valamint a 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (1) bekezdése és 14. §-a alapján rendelkezett.

Budapest, 2012. október 17.

Világhyiné dr. Böcskei Terézia s. k.
a tanács elnöke

Dr. Lente Sándor s. k.
István s. k.
előadó bíró

Dr. Csóka
bíró

A kiadmány hitelül:
Hilcz Ádámné
tisztviselő